

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 170. An ad alienationem rerum immobilium aut mobilium pretiosarum ecclesiæ requirantur solennitates speciales, sine quibus sit licita aut valida.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Delb. cit. du. 9. num. 12. & 13. citatis Quarant. ubi supra num. 12. & Soprano apud Filiuc. tr. 44. c. 5. quest. 4. num. 4. Ad causam utilitatis reduci potest remuneratio beneficiorum & meritorum in ecclesiam; cum hac remuneracione invitantur alii ad liberalitatem exercendam in ecclesiam. Everard. vol. 2. conf. 19. num. 52. Wiestn. hoc. tit. num. 50. quin etiam, ut idem num. 552. revocari potest ad necessitatem; cum ita ecclesia effugiat notam ingratitude in benefactores suos. Tertia ea commoditas rei alienandæ consistit ferè in utilitate; dum sumptus & labor in illius sustentationem aut culturam faciendi superant fructus inde provenientes, incommoda ejus situatio ob nimiam distantiam ejus, & à reliquis ecclesiæ prædiis disjunctionem, accedente etiam soli sterilitate, potius damnum, quam emolumentum afferat, quò incommoditate & damno carere, cum sit utile, ejus alienatio in evidentem ecclesiæ utilitatem redundat unde passim hæc causa ad secundam, nempe utilitatem, redundat. Quarta causa est pietas, ob quam ad alienationem rerum ecclesiæ licitè deveniri potest in sequentibus ferè casibus, qui ex D. Ambrosio. l. 2. de officiis. c. 28. enumerantur in can. aurum. 12. quest. 2. Primò pro redimendis captivis, non quidem illis, qui ob patrata crimina damnati ad carceres perpetuos, tritremes, aut etiam ad mortem; cum enim tunc contrarium exigat justitia, ne scelera mancant impunita, & satisfiat Reipublicæ læsæ & scandalizatae, non tantum non tenetur, sed etiam non potest ecclesia ad redimendos illos alienare sua. Covar. l. 2. var. c. 16. num. 9. Molin. de just. tr. 2. d. 468. num. 2. Vasq. de reit. c. 2. §. 2. du. 10. Pirh. hoc. tit. num. 25. Delb. c. 17. du. 9. num. 27. & 8. alique apud illum; verum pro redemptione fidelium à Turcis, paganis, hæreticis, aut etiam à Catholicis injustè incarcerationum, quibus mors, aut grande corporis malum, multo magis animæ periculum imminet, non tantum res temporales, sed etiam vasa sacrata, dum alia non suppetunt, oppignorare, aut etiam distrahere jura permittunt. §. sacra. Inst. de rerum divis. l. sancimus. C. de SS. eccl. novell. 120. c. 10. can. sacrorum. & c. aurum. 12. quest. 2. Secundò pro sublevanda necessitate pauperum, cit. l. sancimus. auth. de alienat. emphyt. c. 9. §. sanctissimus cit. can. aurum, non tamen qualibet, sed extrema; ne fame aut frigore pereant, vel saltem valde gravi. Covar. loc. cit. c. 16. n. 8. Molin. cit. d. 468. Delb. loc. cit. num. 24. eorum etiam, qui culpâ suâ, ludis, conviviis, luxuriis ad illam necessitatem devenerunt; siquidem culpa antecedens non impedit obligationem caritatis, quæ est de subveniendo proximo in extrema vel gravi necessitate constituto, ubi justitia non exigit contrarium juxta dicta. Covar. Molin. LL. cit. Delb. num. 25. & 26. Unde jam etiam hæc causa pietatis ad causam necessitatis revocari solet. Tertio pro ædificanda & instauranda ecclesia, ubi id necessarium est cit. c. aurum. Quarto pro laxandis spatiis cæmeterii ad fidelium sepulturam. can. eod. junctâ Gl. v. in his. Quibus addi potest causa contra infideles & hæreticos defendendæ, aut etiam alias propagandæ fidei Christianæ. Donat. pr. regular. quest. 9. num. 11. Wiestner. hoc. tit. num. 58. Porro circa hanc alienationem licitam ob dictas causas notari potest cum Covar. cit. c. 16. num. 8. Molin. cit. d. 468. concl. 2. Pirh. cit. num. 25. in ea hunc servandum ordinem, ut incipiatur ab iis, quæ non sunt destinata ad altaris ministerium, nisi fortè essent su-

perflua, aut ad cultum divinum necessaria; inter hæc ab iis, quæ non sunt consecrata, ut calices, ciboria &c. quæ non nisi urgentissima necessitate sunt distrahenda, aut pignori tradenda, sed tantum benedicta, ut casula, alba &c.

Quest. 170. An ad alienationem rerum immobilium & mobilium pretiosarum Ecclesiæ jura requirant speciales solennitates, ita ut sine illis facta non sit licita aut valida?

REsp. Primò certas tali alienationi à jure præscriptas esse solennitates, constat & patebit ex sequentibus. idque ad coercendam aliquorum Prælatorum nimiam facilitatem & indiscretionem in alienando.

2. Resp. Secundò ad dictam alienationem, ut licitè fiat, præter legitimam causam adhibendæ sunt solennitates omnes à jure ad hoc præscriptæ, ita ut vel una omissa peccetur mortaliter, etiam dum alienatio facta in utilitatem ecclesiæ; eò quòd agat adhuc contra prohibitionem ecclesiæ in re gravi, quòd etiam ex eo confirmatur, quòd contra hæreticacionem invalidè, de quo mox, qui autem scienter contrahit invalidè peccat, ita Delb. c. 17. du. 21. f. 2. num. 1. Quamvis addat, probabile esse, quòd si alienet in evidentem ecclesiæ utilitatem, acita utiliter gerat negotium ecclesiæ, contra eum recepta non sit Extrav. ambitiosa, neque quòd ad pœnas, neque quòd ad peccatum, & ita docere Filiuc. tom. 1. tr. 14. c. 7. quest. 6. num. 119. Laym. l. 1. tr. 4. c. 16. num. 9. Reginal. in pr. tom. 2. l. 30. tr. 3. c. 6. f. 2. à num. 69. Dian. p. 1. tr. 8. resol. 7. contra Bonac. p. 4. num. 14. Genuens. in pr. c. 3. & alios tenentes, quòd talis adhuc incurrat pœnas dictæ Extrav. juxta declarationem aliquam emanatâ à Clemente VIII.

3. Resp. Tertio, validam nihilominus esse in foro conscientie alienationem factam sine solennitatibus juris à Prælato, ad quem alias spectat jure naturali potestas alienandi, in utilitatem ecclesiæ, ubi adfuit causa legitima & consensus liber contrahentium, docent Sylv. in sum. v. alienatio. num. 13. Angel. v. eod. num. 14. Quarant. v. eodem. num. 33. Navar. in comment. de alienat. rer. eccl. Azor. p. 2. l. 9. c. 1. quest. 91. Reginald. l. c. Filiuc. tr. 14. c. 7. q. 6. Laym. l. 1. tr. 4. c. 16. num. 9. in fine. Pirh. h. t. num. 36. Reiffenst. num. 53. Wiestner. num. 91. & plures alii apud Delb. c. 17. du. 21. f. 1. num. 1. dicentem, hanc sententiam satis probabilem, & ei favere Rotam, contra Suar. tom. 4. de relig. l. 2. c. 77. num. 20. & 21. Covar. l. 2. var. c. 17. num. 2. Molin. cit. d. 468. concl. 6. Castrop. tr. 2. d. univ. p. 15. §. 4. n. 5. Vasq. loco citato du. 14. Ricc. in pr. p. 1. resol. 7. & 12. Bonac. d. 3. de contr. ac. feud. quest. 8. p. 4. num. 10. & plures alii apud Delb. loc. citato num. 6. docentes talem alienationem esse irritam, tam quòd ad forum conscientie quam externum ex hoc fundamento, quòd finis irrationis, quo, ut dicitur responsi, seq. nititur talis alienatio, quòd ad forum externum non sit læsio ecclesiæ & fraus, quæ in hoc vel illo particulari casu omittis solennitatibus contingere possit; sed læsio & fraus, quæ communiter & ut plurimum ex earum omissione contingere solet, qui finis semper perseverat, etsi unus vel alius contractus in utilitatem ecclesiæ sine solennitate factus sit. Ratio responsionis est, quòd

in tali alienatione interveniant substantialia ad contractum de jure naturali & gentium requisita; nempe consensus mutuus liber contrahentium, & justa causa alienandi, absque fraude omnis & injuria, ad quæ vitanda SS. Canones adhiberi voluerunt dictas solennitates, quæ proinde extrinsecæ potiùs sunt, quàm substantialia respectu valoris alienationis, ut Barbos. ad c. 1. h. t. in 6. à num. 6. apud Pirh. cit. num. 36. ubi addit, id ipsum etiam procedere in omni actu, nimirum, quòd validus sit in foro conscientie, si in eo prætermittæ solennitates juris positivi, servato solo jure naturali, ut Sylv. loc. cit. Abb. in c. 1. de in integ. rest. num. 19. Atque ex hac sententia sequitur, quòd emens à Præfato, modo jam dicto alienante rem ecclesie, non teneatur in conscientia, neque rem restituere, neque contractum rescindere, quamdiu nemo se isti alienationi opponit, & rescissionem illius à Judice petit. Delb. Pirh. LL. citatis.

4. Resp. quartò: De cætero esse talem alienationem factam etiam in evidentem ecclesie utilitatem sine solennitatibus ipso jure ecclesiastico irritam quòd ad iudicium & forum externum cum ferè communi sententià citati paulò ante AA. tenentes esse irritam quòd ad utrumque forum. Item Pirh. Delb. LL. cit. & alii contra Muller. in Struv. l. 1. tit. 8. ff. thes. 71. in fine. inter casus, in quibus opus non est in alienatione intervenire solennitates, numerantem illum, quòd manifestè constat, rem ecclesie in commodum illius versam. Idque ob claros textus, quibus ea expresse irritatur in c. sine exceptione. 12. q. 2. c. nulli. h. t. c. 1. h. t. in 6. Clem. 1. & Extrav. ambitiosa. h. t. c. tua. de his que sunt à Præl. Neque tamen per citata jura ita irritari dictam alienationem, ut etiam naturaliter seu in foro conscientie non valeat; eò quòd, licet Jura Canonica sive Papa possit alienationem seu contractum circa res ecclesiasticas ita prohibere, ut etiam in conscientia sit irritus, id tamen nisi sufficienter exprimat, non voluisse facere censetur, adeoque dicendum, defecto talem contractum spectato jure naturali validum per canones non esse infirmatum ut pro foro quoque conscientie non valeat, tenent. Pirh. l. c. Laym. l. c. n. 6. & seq. Unde jam etiam dicitur fundamentum illud adversariorum, sed regulam illam: quando lex fundatur in præsumptione fraudis tanquam causa principali & adæquata, ita ut Judex secundum præsumptionem à jure seu lege factam debeat procedere & sententiam ferre in omnibus casibus, etiam iis, in quibus hic & nunc cessat omne periculum & præsumptio fraudis; cum per hoc, quòd ea cesset in casu particulari, necdum cesset in communi & generaliter; adeoque lex pergat in tali particulari casu absentie fraudis obligare, ut Covar. in c. cum esset. de testam. Laym. l. c. c. 17. n. 4. hanc inquam regulam solum locum habere in foro externo, pro quo leges solum de iis, quæ ut plurimum & communiter accidunt, feruntur; pro foro verò interno locum habere hanc regulam; in jure naturæ fundamentum cessat, adeoque etiam lex positivè in ea fundata; ubi de veritate constat, ac ita lex ob vitandas fraudes irritans alienationem rerum ecclesiasticarum sine debitis solennitatibus factas cessat obligare in foro conscientie, si constet de veritate, seu fraudem abesse, & manet alienatio valida, donec per sententiam Judicis rescindatur. Contra quam tamen doctrinam videtur facere illud ipsum, quòd in confirmationem illius adducit Pirh. nimirum quòd lex prohibens & irritans matrimonium

clandestinum fundetur in præsumptione fraudis, & tamen tale matrimonium sit invalidum etiam in casu, ubi constat abesse fraudem. Siquidem tale matrimonium etiam in & pro foro interno est invalidum; nisi dicere velis, speciale id esse; eò quòd Ecclesia idiplum, seu talis matrimonii invaliditatem etiam pro foro interno seu omnimodam satis declaret; quòdque contractus hic matrimonialis semel validus rescindi nequeat. Unde videtur potiùs locus esse huic principio, ut ait Delb. loc. cit. num. 10. forum conscientie conformandum foro externo, si hoc non innitatur falsæ præsumptioni; ita ut, si leges ecclesiasticæ irritent actum pro foro externo, is etiam censetur irritus pro foro conscientie. Unde infero, &

5. Resp. quintò, probabilius videri alienationem factam sine requisitis solennitatibus etiam in evidentem utilitatem ecclesie esse invalidam tam in foro interno quàm externo. Quòd facit, quòd revera solennitates istæ sint de forma substantiali (sine qua actus nullus ullatenus validus est) inducta tali actui, non quidem à jure naturæ, sed à SS. Canonibus, à quibus induci potuisse absolutè quòd ad utrumque forum, ipsi adversarii fentur. Quòd ipsum factum esse, satis colligitur ex eo, quòd iidem SS. Canones alienationi tali derogent omnem valorem (adeoque etiam valorem in foro conscientie) dicendo absolutè irritas & nullius roboris aut momenti; quæ ratio, nescio, an satis diluatur à Pirh. dicente, solennitates illas spectare ad formam substantialem alienationis spectare secundum effectus juris positivi & fori externi; non item secundum jus naturale & fori interni; quia datur ferè pro responsione, quòd est in questione, quæ quaritur num alienatio, non etiam effectum invaliditatis pro foro interno habeat à jure positivo ecclesiastico, quo asserto argumento ipsorum illorum Canonum. De cætero libenter admititur, quòd alienatio illa in validitatem illam pro foro interno non habeat à jure naturæ, sicut neque habet effectum invaliditatis pro foro externo habet à jure naturæ; quia, quantum est de jure naturæ, alienatio talis pro utroque foro est valida. Sed neque ex eo, quòd contrahens cum ecclesia sine solennitatibus non possit pro arbitratu suo stare contractui, vel ab eo resilire, sequitur, contractum non esse nullum, qualis si esset, stare illi non posset. Nam quòd non possit resilire, non est ex valore contractus, sed quia ita statutum in pœnam fraudis, quam præsumitur incurrisse taliter contrahens; ad quam proinde vitandam & consulendam ecclesie, concedatur eidem, ut si ipsa velit stare contractui, absque solennitate facto, alter contrahens nequeat resilire; si verò ea nullatenus stare velit contractui, neque alter ei stare possit, ecclesia tamen volente stare contractui, debet ipsa solenniter approbare contractum, & solennitates omittas supplere; quia cum contractus à principio fuerit nullus, de novo contrahit. Ita Delb. cit. du. 21. f. 1. n. 11. remittens ad Sarmiento p. 1. de reditib. c. 2. Vasq. l. c. Abb. in c. si quis. h. t. & Navar. l. 1. conf. 20. de rescrip. qui etiam, quòd ecclesia nolens stare contractui; ipsa aut ejus Prælatus possit rem malè alienatam repetere; eò quòd, licet non liceat ordinariè proprio facto contravenire, & propriam turpitudinem allegare; excipitur tamen; nisi id fiat ob causam necessariam & animæ salutem, aut nomine ecclesie vel Reipublice. Neque arguitur valor in conscientia talis alienationis ex eo, quòd, ut res malè alienata restituatur ecclesie, requiratur rescissio contractus juxta can. Apostolicos. s. quisquis. 12. q. 2. quæ rescissione opis

non esset, si contractus ipso jure invalidus. Nam præterquam, quòd per hoc æquè oppugnetur invaliditas illius pro foro externo, relessio illa non ad obligationem simileve effectus juris spectat, sed ad factum referenda, ita ut alienatio, quæ de jure nulla est, de facto etiam revocetur. Wiestn. *h. t.* n. 85. cum Gonz. *in c. quoties. de passis. n. 1.* Neque ex hoc probetur sententia opposita, quòd ex tali alienatione facta sine solennitate, si dicatur valida in foro conscientie, nullum creetur Ecclesie præjudicium; eo, quòd maneat nihilominus rescindibilis, & in optione Ecclesie sit, vel agere contra possessorem ad restituendam rem, vel contra alienantem, ut resarciat damnum Ecclesie illatum. Neque enim ideo præcisè dicitur invalida in foro conscientie, quòd, si foret in eo valida crearetur Ecclesie præjudicium, sed quia jura sic voluerunt, ut vel sic etiam remotius ab ea damnum & fraudes arcerentur, non permitiendo illam ullatenus subsistere, exemplo matrimonii clandestini irritati pro foro conscientie.

Quest. 171. An & unde in dubio præsumatur & probetur in alienatione rerum Ecclesie intervenisse solennitates?

R Esp. primò: Tametsi, dum actui non impugnatur alienatio, defectusque solennitatum allegatur ab adversario, pro earum intervenitu, seu omnia legitime peracta esse, proque instrumento, in quo id narratur, præsumi possit; secus, si hic defectus allegetur, ut ex Gail. *l. 2. observ. 71. num. 6.* allegante pro hoc Felin. *in c. sicut. de sent. & rejudic. num. 28.* & Craver. *de antiq. temp. dicit Wiestn. h. t. num. 92.* per se tamen loquendo, instrumentum, alienationis Prælati sigillo & subscriptione munitum, in quo narratur alienationem factam, præcedente de ea tractatu capitulari & consensu capituli ex legitima causa, etiam specificata, adhibitis quoque cæteris solennitatibus, non facit stabilem præsumptionem, multòque minùs sufficientem probationem, ut pro valore alienationis pronuncietur, nisi aliunde quoque constet, aut probetur, solennitates intervenisse; cum juxta regulam receptam in solennitatibus jure requisitis, quibus partes liberè renunciare nequeunt, non sufficit nudè asserta, & non probata narratio, ita Anchar. *in c. 1. h. t. not. 3.* Franc. *ibidem num. 4.* Mascard. *de prob. l. 1. concl. 75. num. 15.* Laym. *d. de reb. eccl. alien. thes. 26.* quos citat & sequitur Pirh. *h. t. num. 33.* Arg. *c. 1. h. t. in 6.* ubi verbis Episcopi & Capituli asserentium decimas alienatas in Archidiaconum obtinues redditus illius (etsi ea aliàs fuisset causa sufficiens) quia hæc non apparuit, aut probata fuit vera, ut Gl. *ibidem v. tennes.* fides habita non fuit. Ubi verò de tractatu capitulari & consensu capituli constaret, jam propter ejus autoritatem, præsumi de intervenitu causæ legitimæ alienandi, nisi contrarium probetur, cum Mascard. *l. c. num. 11.* tradunt. Laym. *l. c. & in cit. c. 1. num. 5.* Pirh. *l. c. Wiestn. num. 94.* Quòd si tamen etiam ad dictum instrumentum accederet, quòd nunquam vel diuturno tempore alienatio illa non fuerit impugnata, aut ei contradictum, etiam absque facta mentione de adhibitis solennitatibus, & citra aliam probationem, has adhibitas, & omnia

legitimè acta præsumi posse juxta generalem doctrinam, quòd solennitas extincta ex diuturnitate temporis præsumatur, ex Masc. *cit. n. 15.* docent iidem Pirh. *n. 34.* Wiestn. *n. 95.* ita tamen, ut præter diuturnitatem temporis requiratur ex parte ejus, cui faveret præsumptio, possessio, & ex parte illorum, qui alienationem, si illegitimè facta, revocare & impugnare poterant, & probabiliter impugnassent, scientia & patientia. Arg. *c. pervenit. de empt. & vendit. Felin. in c. de sent. & rejudic. n. 33.* Rosenthal. *de feud. c. 4. concl. 32. n. 1.* & 2. Gail. *l. 2. observ. 161.* Laym. *l. c. thes. 27.* Pirh. Wiestner. *LL. cit.* Et nihilominus adhuc talis præsumptio; cum non sit juris & de jure admittit probationem in contrarium, nimirum pro defectu solennitatum, ut AA. iidem cum communi. Porò tempus requisitum ad faciendam dictam præsumptionem adhibitarum solennitatum est 30. vel 40. annorum, ubi mentio de iis facta non est in instrumento, & res alienata est magni præjudicii, ut Arg. *cit. c. pervenit.* & cum Abb. *ibid. num. 7.* & 10. Pirh. & Wiestner. *LL. cit.* cum lapsus ille temporis etiam ad tituli præsumptionem sufficiat. Si verò de solennitatibus facta fuit mentio, & res alienata non est tanti præjudicii, sufficiunt 10. anni, ut iidem. Quamvis Pirh. cum Menoch. *de arb. cas. 433. num. 29.* & Laym. *l. c. thes. 28.* dicat, rectius relinqui arbitrio Judicis, ut is ex conjecturis determinet, quantum temporis necessarium ad inducendam præsumptionem adhibiti consensûs aliarumque solennitatum, quas omnes adhibitas ex lapsu temporis immemorialis, indubitatum, uti etiam eas adhibitas & rite omnia acta, ex instrumento publico cum solennitatibus debitis à Notario publico confecto præsumi & probari, habet communis; cum omnia in eo dispositivè contenta vera præsumantur juxta *c. scripta de fide instrument. & l. cum precibus. C. de probat.*

Quest. 172. An & qualiter alienatio rerum Ecclesie ob omittas solennitates nulla, iisdem ex intervallo supervenientibus ratificetur?

R Esp. ad primùm affirmative cum Host. *in c. cum nos. de his que sunt à Prel. v. ratam.* Abb. *ibid. num. 3.* Redoan. *de reb. eccl. non alien. rub. 30. cas. 6. num. 10.* Sarmient. *de redit. eccl. p. 1. c. 3. num. 1.* cum communiore. Et quidem factam à Prælato sine consensu capituli, aut etiam eo reclamante per præstitum dein seu ex intervallo illius consensum, constat, & dictum est supra *ad rit. preced.* de facta vero sine consensu superioris habetur *in c. quoties. de passis.* ubi, quòd conventiones superioris consensum exigentes solidenter superveniente ejus ratihabitione. Neque his textibus obstant alii; nimirum §. 2. *de Instu. de auth. tutor. & l. obligari. §. ff. eod. ubi,* quòd initus à pupillo contractus sine auctoritate tutoris, & hinc irritus, hujus consensu seu auctoritate dein superveniente non convalescat. Nam in hoc est disparitas, quòd pupillo contrahenti necessarius sit consensus tutoris, ut suppleat defectum judicii, quo laborare præsumitur, & veluti informet consensum pupilli, & personam integret, adedque exigatur consensus tutoris in ipso actu, sive antequam ad alia digressus fiat, Prælato autem